

Referanse: 2023/240

Dato: 19.04.2023

Utkast referat møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 19.april 2023

Sted: Digitalt møte kl 10-14

Fra arbeidstakersiden	Fra arbeidsgiversiden
Peter Helland Hansen, LO Billy Lätt, YS Halvard Leirvik, LO Asle Bakken, LO	Tor Svarva NHO (Handel og service) Natasha Bjørnset Reksten, Virke Stian Myhren, Spekter
	Andre organisasjoner
	Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Duodji Einar Stamnes, Norsk Håndverksinstitutt Hildegunn Bjørgen, Kulturrådet
Fra lærerorganisasjoner	Fra skoleeier
Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet Svein Anders Tjernsbekk, Utdanningsforbundet Bjørn Arne Nordahl, Skolenes landsforbund	Jan Kristian Vestjord, KS
Fra Elevorganisasjonen	Fra Utdanningsdirektoratet og Sametinget
	Jorunn T. Leegaard, fagansvarlig fra sekretariatet for SRY og faglige råd

Forfall; Sylvi Berg, KS, Kitty Krohn Riege, Spekter, Egil Sundet, NHO, Jørn Olav Bekkelund, KS, Johannes Myrstad Vangsnes, EO

Sak 2023/15 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Forslag til vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2023/16 Forslag om etablering storurmakerfaget

Udir har siden rådsmøtet i februar jobbet med vurderinger av alternative tiltak i tråd med utredningsinstruksen, samt anbefaling fra Udir til Kunnskapsdepartementet. Utredningen er i avslutningsfasen, og utredning med forslag til anbefaling til departementet ble presentert i møtet.

Udir presenterte følgende forslag til anbefalinger til Kunnskapsdepartementet med begrunnelser;

- Ikke anbefale å etablere et eget lærefag vg 3 storurmaker i en 2+2 modell nå. Avvente oppdrag om gjennomgang av små fag i tilbudsstrukturen (ref Fullføringsreformen).
- Anbefale å la fagfornyelsen med ny [læreplan](#) urmaker vg3 virke noe mer over tid som en grunnutdanning (gjeldende fra høst 2022), og spesialisering i store ur/fasade-tårnur gjennom relevant fagskoleutdanning;
 - læreplangruppa hentet inn elementer fra storurmakerfaget i ny læreplan vg 3 urmakerfaget
 - mulighet for YFF hos urmakere/storurmakere som jobber med store ur/fasadeur
 - eksisterende relevante fagskoletilbud (Rehabilitering av verna mekaniske konstruksjoner, Fagskolen Vestfold/Telemark) og en evt videreutvikling av tilbud. (Nullalternativ etter utredningsinstruksen).
- Ikke anbefale fordypning som et alternativt tiltak for å dekke kompetansebehov.
- Hvis etablering av et eget lærefag på sikt (ref pkt 1 over) anbefale et særløpsfag, på grunnlag av utredningen og hva som skiller urmakerfaget og et storurmakerfag.

Vedtak:

Faglig råd håndverk, design og produktutvikling går imot forslag til anbefalingene fra Utdanningsdirektoratet til Kunnskapsdepartementet. Rådet mener storurmakerfaget bør gjenetableres som et lærefag i en 2+2 modell, og at det er nødvendig for å sikre kompetansebehov framover og ivareta kulturarv. Rådet støtter forslagstillers anslag om behov for 2-3 læreplasser i storurmakerfaget årlig, i tillegg 2-3 for tårnurmakere annethvert år. Rådet mener det er realistisk at bransjen vil stille læreplasser tilgjengelig årlig og at det er behov for tilsvarende antall fagarbeidere årlig. Rådet mener det handler om et verneverdig fag som ivaretar immateriell kulturarv som må prioriteres, jf, UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

Sak 2023/17 Forslag om endring glassblåserfaget

Sak utsatt til møtet i juni.

Sak 2023/18 Oppdrag om justering av kriterier for etablering av kryssløp

Med bakgrunn i *Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen – Med åpne dører til verden og fremtiden*, er Udir i oppdrag 2023-002 *Justering av kriteriene for kryssløpsordningen* bedt om å justere kriteriene for å opprette nye kryssløp i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen. Arbeidet med å tydeliggjøre kriteriene skal skje i dialog med de faglige rådene og fylkeskommunene. Anbefaling til Kunnskapsdepartementet skal sendes innen 1.juni.

I februar 2023 vurderte de faglige rådene hvordan dagens kriterier blir forstått og hvordan dagens kriterier fungerer i behandlingen av forslag om kryssløp. Etter Udirs vurdering viser anbefalingene fra de faglige rådene og vårt øvrige kunnskapsgrunnlag at det er et behov for å gjøre justeringer i ordlydene til hvert kriterium. Målet er blant annet at kriteriene skal bli lettere å forstå for forslagsstillere, og fremme likebehandling av forslag om å etablere kryssløp.

Forslag til ny ordlyd for to kriterier kryssløp

Forslag til ny ordlyd:

Faglige forutsetninger: *Elevene skal ha faglige forutsetninger fra programområdet hen krysser fra, til å følge opplæringen i programområdet hen krysser til. Det vil si at det faglige innholdet i fellesfagene og programfagene skal gi faglige forutsetninger for å følge opplæringen i det programområdet det krysses til.*

Forslag til alternative ordlyder;

1.Faglige fordeler: *Arbeidslivet ser faglige fordeler av å rekruttere fagarbeidere som har samme yrkeskompetanse, men opplæring fra andre hensiktsmessige fagområder. Faglige fordeler utgjør den faglige kompetansen som ligger utenfor faglige forutsetninger, men som allikevel gjør fagarbeideren relevant og ettertraktet i arbeidslivet.*

2.Relevant kompetanse: *Kompetansemålene i programområdet det krysses fra gir fagarbeidere relevant kompetanse som arbeidslivet etterspør. Ved å etablere kryssløpet vil arbeidslivet kunne rekruttere fagarbeidere med annen kompetanse fra flere fagområder.*

3.Relevant kompetanse: *Kompetansemålene i programområdet det krysses fra gir lærlinger relevant kompetanse som lærebedriftene etterspør. Ved å etablere kryssløpet vil lærebedriftene kunne rekruttere lærlinger med annen kompetanse fra flere fagområder.*

Frist for innspill er 2.mai.

Fra diskusjonen:

Viktig at kryssløp ivaretar både elever og lærlinger. Det blir litt kunstig å lage et skarpt skille mellom lærlinger og fagarbeidere i denne sammenheng. For arbeidslivet henger dette tett sammen, lærlinger er i bedrift og på vei til å bli kompetente fagarbeidere. Det ble diskutert at det er viktig at nye ordlyder ikke blir til hinder for eksisterende kryssløp utfra dagens ordlyder.

Vedtak:

Rådet støtter ny ordlyd i kriterie 1 Faglig fordel. Rådet vurderer at ny ordlyd er mest presist i alternativ 3 Relevant kompetanse. Må favne både elever og lærlinger. F.eks. "Kompetansemålene i programområdet det krysses fra gir elev/lærling relevant kompetanse som utdanningsprogram/lærebedrift etterspør"

Sak 2023/19 Utviklingsredegjørelse – innspill til utkast til oppdrag til de faglige rådene

Viser til mandat og retningslinjer for samarbeid mellom SRY, FR og Udir, kap.

2.2.1 Utviklingsredegjørelser:

«En gang i løpet av oppnevningsperioden skal de faglige rådene utarbeide en utviklingsredegjørelse der de gjør greie for den faglige utviklingen og endringer i bransjen/sektoren som får betydning for utdanningstilbudet. De skal basere redegjørelsen på bransjekunnskap, tilgjengelig forskning, analyser og prognoser. Utdanningsdirektoratet skal utforme bestillingen til utviklingsredegjørelsen i samarbeid med de faglige rådene og sette en frist for arbeidet.»

De faglige rådene har bidratt med innspill både rettet mot innhold, tidspunkt for gjennomføring, verktøy og arbeidsformer for utviklingsredegjørelsene i denne perioden. [Se oppsummering, presentasjon og opptak fra innspillsmøtet her.](#)

Udir ønsker rådenes innspill og tilbakemeldinger til utkast til oppdragsbrev. [Se sak om oppdraget her, med tidslinje for arbeidet, spørsmål til utviklingsredegjørelsen for de faglige rådene mv.](#)

Frist for innspill til utkast til oppdrag er 12.mai.

Fra diskusjonen:

Rådet kjenner seg igjen i temaene spilt inn for utviklingsredegjørelsene tidligere, og slutter seg til dem. Det er litt «ullent» hvordan arbeidet skal skje.

Samarbeidsplattformen ser ok ut og fint hvis alle kan skrive på rådets sider, pr nå kan alle skrive på alle rådenes sider. Det ble anbefalt at arbeidet tas jevnlig opp på rådsmøter, og at rådene får en klar felles veiledning. Spørsmål som rådet løftet fram for utdanningsprogrammet er også;

- Hva betyr det for utdanningene at de omfatter tradisjonshåndverk som sikrer kulturarv og immateriell kulturarv (f.eks. klinkbåter nå på Unescos liste)?
- Er utdanningene tilstrekkelig rigget for kulturarvperspektivet slik det er i dag? Utdanningsprogrammet er i en særstilling.
- Hvordan er dette i skoler og i lærebedrifter?
- Er det godt nok samarbeid mellom offentlige myndigheter om fagene? Kan off myndigheter gjøre mer for fagene (tilskudd og krav til bedrifter om lærlinger f.eks.)?
- Ønske at Udir tar kontakt med Kulturdirektoratet for å diskutere dette arbeidet mer i dybden.

Vedtak:

Rådet støtter temaene som er foreslått. I tillegg mener rådet at kulturarvperspektivet er særlig viktig å løfte inn som tema i dette rådets arbeid. Det bør tydeliggjøres nærmere hvordan rådene skal arbeide og omfang. Rådet vil spille inn relevante kilder, og rapporten «Lenge leve tradisjonshåndverket» ble her nevnt.

Sak 2023/20 Statistikk Håndverk, design og produktutvikling høsten 2023

Fristen for å søke skole- og lære plass var 1. mars for skoleåret 2023-2024 for samtlige fylker. Det søkes plass til vg1, vg2, vg3 og lære plass. Søkerne kan sette opp en prioritert liste med flere ønsker. Statistikken som presenteres her er en oversikt over søkerens førsteønske. Utdanningsdirektoratets analyser viser søkere til offentlige videregående skoler. Dette [analysenotatet](#) forteller mer om årets søkertall. Når det gjelder **lære plass** (søkere som har fått lærekontrakt) rapporterer fylkeskommunene tall på hvor stor andel søkere som har fått lærekontrakt i løpet av et kalenderår (per august, oktober og desember med startdato innen utgangen av måneden). Dette [analysenotatet](#) forteller mer om situasjonen rundt lære plasser.

[Se lenke til presentasjon med statistikk for Håndverk, design og produktutvikling her.](#)

Fra diskusjonen;

Det er viktig å få med elevtall fra private skoler for dette utdanningsprogrammet. Statistikk om lærekontrakter og svenneprøver dekker alle. Frafallet av elever fra vg1 til vg2 indikerer at det ikke finnes tilstrekkelig med vg 2 tilbud tilgjengelig. Få tilbud og store avstander er en utfordring. Tilbudene gir ungdom i dag få valg til å gå videre på vg 2 og ut i lære. Samtidig får lavest andel søkere en lære plass i utdanningsprogrammet. Rådet mener fagenes vil få en større rolle og betydning i det grønne skifte, og da viktig at ungdom får mulighet til å velge utdanningene innenfor sitt fylke.

Vedtak:

Rådet tar statistikken til etterretning, og til grunn for videre arbeid. Rådet mener det er viktig å løfte utdanningsprogrammet som et viktig bidrag for å lykkes med grønn omstilling. Det er viktig at tilbudene finnes for ungdom i større deler av landet.

Sak 2023/21 Innspill til temaer til møte mellom SRY og de faglige rådene

I tråd med retningslinjene for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Udir inviterer SRY minst en gang i året de faglige rådene til et felles møte for å drøfte overordnede problemstillinger og saker som har betydning for flere faglige råd. På forhånd skal de faglige rådene melde inn saker som har betydning for flere råd. SRY AU ønsker innspill til temaer fra de faglige rådene, og gjerne også når i høst et slikt møte vil passe best.

Vedtak:

Noen forslag er for fellesmøte i høst;

- Grønn omstilling og fag- og yrkesopplæringens rolle
- Kulturarv og forpliktelser – jubileumsår for Unesco-konvensjon 2023 – hva betyr det for håndverksfagene?

I denne sammenhengen kan gjerne samarbeidet mellom ulike direktorater være et tema, eksempelvis UDIR, RA og Kulturdirektoratet.

Sak 2023/22 Bedre informasjonsflyt fra Udir til de faglige rådene

I dag foregår fortløpende kommunikasjon med de faglige rådene og SRY gjennom e-post og dialog i forbindelse med gjennomføring av rådsmøter. I tillegg har sekretariatet siden 2018 tatt i bruk SharePoint-arbeidsrom for samskriving og kommunikasjon med de faglige rådene og SRY. Hensikten ved å opprette arbeidsrommene var primært å forbedre samhandlingen og minimere bruk av vedlegg på e-post. Et annet viktig formål var å bedre informasjonsflyten ved å legge ut informasjon om kommende møter og arrangementer samt nyhets saker.

Udir foreslår i tillegg en regelmessig «aktuelt»-e-post til rådsmedlemmene for å sikre bedre informasjonsflyt.

Vedtak:

Rådet støtter forslaget om en aktuelt epost jevnlig. Rådet ønsker å beholde arbeidsrommet for oversikt over dokumentene for rådsarbeidet, men mange har problemer med tilgang og ber om at sakspapirer og vedlegg også sendes med innkalling.

Sak 2023/23 Orienteringssaker

Oppsummering fra seminar 2.mars om godkjenning utenlandsk utdanning

[Se lenke til oppsummering her.](#)

Oppsummering fra fellesmøte mellom Udir og AU faglige råd 15.mars

Det arrangeres jevnlig fellesmøter mellom Udir og AU i de faglige rådene. Forrige møte ble avholdt 15.3, og omhandlet modulstrukturert opplæring (blant annet om webinar 18.april, og seminar 11.mai) og om arbeidet og mulighet for innspill til Kompetansebehovsutvalget om kompetanse og grønn omstilling.

[Lenke til kort oppsummering her.](#)

Kort orientering om forslag ny opplæringslov og arbeidet med forskrifter

Regjeringens forslag til ny opplæringslov ble oversendt Stortinget 24.mars, og behandles etter planen i vår. Den nye opplæringsloven med forskrifter skal etter planen gjelde fra august 2024. Arbeidet med lov- og forskrift har stått på agendaen til SRY i 2022, og var også tema på fellesmøtet mellom SRY og de faglige rådene i oktober 2022. En arbeidsgruppe under SRY er involvert i forskriftsarbeidet. Det planlegges en felles høringskonferanse for de faglige rådene i høst, når forskriften etter planen sendes på høring.

[Se lenke til mer informasjon her.](#)

Kompetansebehovsutvalgets arbeid med temaet grønn omstilling.

Se [lenke til presentasjon her.](#)

Vedtak:

Sakene tatt til orientering.